

Zbiranje nemških sil za splošni napad na Britansko otočje

Angleški listi napovedujejo ta poskus že za prihodnji teden
Nocojšnji nemški napadi na London so trajali 8 in pol ur

London, 11. septembra. m. V londonskih vojaških krogih prevladuje prepričanje, da se nemško vojaško poveljstvo ne misli držati samo letalskih operacij, temveč da pripravlja sistematično splošno ofenzivo na britansko otočje in da bodo pri tem po vsej verjetnosti glavni posel opravili padalci. V zvezi s tem poudarjajo v Londonu, da so bile močno ojačene nemške čete na francoski obali. Prav tako so opazili zbiranje prevoznih ladij po francoskih, holandskih, nemških in norveških lukah. S tem v zvezi so prav gotovo tudi neprestani letalski napadi na britanska pristanišča, pristaniške naprave in vojaške objekte na angleški obali ob Rokavu. V Londonu in v drugih ogroženih krajih neprestano pojačujejo protiletalsko obrambo. Nad Londonom so razpeli celo nove mreže zapornih balonov. Kar se pa tiče protiletalskega topništva, pa v Londonu poudarjajo, da je učinek tega topništva odvisen od žarometov, katerih pa niso mogli uporabljati zadnji dni zaradi izredno slabega vremena. Nemški letal zato ni bilo mogoče osvetljevati, vendar pa je protiletalsko topništvo nazivlje temu ostro streljalo nanje. Sedaj se v Londonu dogaja prav tisto, kar se je pred dobrim letom dni dogajalo v Varšavi. London je postal Verdun druge svetovne vojne. Londonski »Times« pravi v posebnem članku, da bo verjetno do odločilnega boja prišlo še prihodnji teden. Toda angleško letalstvo, pravi list, je še vedno nedotaknjeno. Izdelava materiala se stalno dviga, enako tudi izdelovanje letal.

London, 11. septembra. o. Snočnji napad na angleško prestolnico je trajal osem ur in pol. Učinek tega napada pa ni bil takšen kot pretekle

noči in je bilo tudi manj smrtnih žrtev. Sovražna letala so metala bombe v središče mesta, največ pa jih je padlo v okolico, kjer so povzročile velike požare, razbile nekatera skladišča in popolnoma porušile poročnišnice, katera pa je bila pravčasno izpraznjena. Ob reki Temzi je velika bomba zadela neko ladjedelnico in jo popolnoma porušila. Drugi napadi so bili v Južnem Waleu, nad Bristolom kanalom, v severovzhodni in severozahodni Angliji. Zaradi teh napadov je v neka-

terih delih mesta promet popolnoma zastal. Današnje jutranje poročilo pa pravi, da je na teh krajih promet zopet vzpostavljen in da so vsi požari pod oblastjo gasilcev.

Velika nemška bomba je zadela tudi neko šolo v sredi mesta, kamor so se zatekli prebivalci iz dozdaj porušeni hiš. Beguncev je bilo v šoli čez 500 in ni znano, koliko mrtvih je pod razvalinami. (Navzlic napadom je London popolnoma miren in potekata življenje in delo normalno.)

Dozdaj najhujši angleški napad na Berlin

Po nemškem poročilu so zaradi podrtin zaprte cele ulice v sredi mesta

Berlin, 11. septembra. DNB: V noči med 10. in 11. septembrom se je angleškim letalom, ki so leteli nad severno Nemčijo, posrečilo v gotovem številu prileteti nad Berlin. Vržene so bile posamezne bombe, ki so padale na zasebna poslopja. Tako je bilo zadetih več poslopij, ki imajo ne samo naroden temveč tudi mednarodni značaj. Zadeto je bilo poslopje doma Zdrženja nemških inženirjev. Akademija umetnosti v bližini Branderburških vrat in v bližini ameriškega poslanstva. Zadeta je bila dalje bolnišnica sv. Hedvige in to z zažigalnimi bombami. Vse stavbe, ki so jih zadele angleške bombe, so dalec od vseh vojaških objektov. Iz tega sklepajo, da so angleški letalci dobili povelje metati brezobzirno bombe na ves Berlin in posebno na one dele, ki so gosto naseljeni.

Bombe so bile vržene na srednji in zahodni del mesta. Požari, ki so nastali, so bili hitro pogaseni, uničenih pa je bilo več umetniških predmetov, pohištva in bolniškega materiala. Znatno so bile poškodovane tudi strehe nekaterih poslopij in tudi zidovi so se nagnili, tako, da so v sredini mesta zaprte cele ulice. Ubitih je bilo pet oseb, več pa jih je bilo hudo ali lažje ranjenih. Zaradi discipliniranega zadržanja prebivalstva je bilo onemogočeno, da bi se razširil požar in nastala večja škoda. Zbiti sta bili dve sovražni letali. Eno je bilo zbito po nemškem lovskem letalu, drugo pa po protiletalskem topništvu.

London, 11. septembra. o. Snoči so angleška letala spet bombardirala Berlin, Hamburg, Bremen, Kiel in mesta v zasedeni Franciji. Kakor iz Berlina poročajo, je bil to najhujši dosedanj napad na Berlin. Predno so angleška letala vrгла bombe, so spustila rakete, ki so osvetlile tako močno mesto, da bi lahko brali liste pri tej svetlobi. Ob tej razsvetljavi so si izbrali objekte in zmetali na nje bombe. Bombe so padale v poslopja državnega zbora, na Akademijo umetnosti in na druge pomembnejše zgradbe. Povzročile so ogromne požare. Kakor zatrjujejo angleški letalski krogi, so Angleži uporabljal pri tem napadu prvič nove majhne bombe, ki imajo še večjo eksplozivno moč, kakor pa dosedanje, ki so jih uporabljali za napade proti Nemčiji. Po zadnjih vesteh so bombe zadale tudi poslopje nemškega državnega zbora in slovita Brandenburška vrata.

Italijanska vojna poročila

Nekje v Italiji, 11. septembra. Stefani. Včerajšnje uradno italijansko poročilo pravi: V vzhodnem delu Sredozemskega morja so naše letalske sile izvedle hude bombne napade na pristanišče v Jaji ter na železniške proge od Aleksandrije do Marsamatruha. Pri prvi akciji so bile zadete pristaniške naprave in skladišča, da je prišlo do hudih požarov. Pri drugi akciji so bile hudo poškodovane železniške naprave. Vlak, ki je bil naravnost zadet, je skočil s tirov. V severni Afriki je italijansko letalstvo bombardiralo in obsulo s strojniškim ognjem sovražnikova taborišča in avtomobilske kolone. Sovražnik je pretrpel znatne izgube zlasti v Birse Ferzenu. Sovražno letalstvo je večkrat letelo nad kraji v Kirenaiki, pri čemer je bil ubit en človek, štirje pa ranjeni. Škoda je neznatna. V Vzhodni Afriki je naš letalski oddelek napadel Port Sudan, kjer je zadel več letal na tleh. Pri tem so naša letala zbita tudi eno sovražno letalo v spopadu. V Keniji je naše letalstvo bombardiralo sovražnikova skladišča v Buri ob reki Tana, ne da bi imela naša letala kaj izgub. Sovražnik je poskušal izvesti polet nad Maesauo, Asmaro in Desijem in je metal bombe zlasti na polja, pri čemer sta bili ubiti dve osebi, tri pa ranjeni.

Bivši romunski kralj odpotoval iz Švice

Milano, 11. septembra. o. Reuter poroča: Bivši romunski kralj Karol je davi potoval iz Laguna čez Milan proti francoski meji. Kralj Karol je dobil dovoljenje za bivanje na Portugalskem, a je portugalska vlada zahtevala izjavo, da se ne bo bavil s političnim delom. Zdej je kralj na poti v Lisbono čez francosko ozemlje.

Med nemškim in angleškim tiskom se nadaljuje srdito prerkanje o tem, kateri letalski napadi veljajo samo civilnemu prebivalstvu in kateri samo vojaškim stavbam. Nemci označujejo angleške napade na Berlin, Hamburg, München itd., kot zračno razbojništvo, dočim predstavljajo nemški ogromni napadi na London samo boj vojaško pomembnim stavbam, ne pa civilnemu prebivalstvu. Angleški tisk pa odgovarja, da je cilj enih kakor drugih napadov čisto vojaški: prizadeti nasprotniku čim več stvarne škode, ljudstvu pa strahu. Zato veljajo tudi angleški napadi ravno takim vojnim ciljem kakor nemški.

V novi Romuniji bodo odslej dovoljene samo pravoslavna, katoliška, grško-katoliška, protestantska in mohamedanska vera, vse druge verske ločine, ki jih je v Romuniji nešteto, pa bodo prepovedane. Judovska vera ne bo državno priznana, ne bodo pa Judom delali nadleže pri izpolnjevanju verskih dolžnosti.

Cene živežu so se v Angliji od začetka sedanje vojne dvignile manj kakor za 50%.

Ireda je pripomniti, da so angleške oblasti znale s strogostjo onemogočiti vsako zločinsko špekulacijo.

Vesti 11. septembra

Včeraj sta se v Münchenu sešla voditelj nemškega gibanja za vrnitev kolonij general Epp ter italijanski kolonialni minister Perruzzi. Kot poroča agencija United Press, sta se najbrž posvetovala o bodoči razdelitvi kolonialnih osvojitvev v Afriki.

Vsaj desetkrat toliko bomb zmečejo nemška letala nad London, kakor jih zmečejo angleška letala nad Berlin, zatrjujejo v nemških vojaških krogih.

Zaradi nedovoljenega propagandnega delovanja so ameriške oblasti prijele nemškega konzularnega agenta Hoehneja v Los Angelesu. Hoehne ni bil kot tak priglasi ameriškim oblastem. Pri njem so dobili važna politična navodila, ki jih je Hoehne hotel nesti nemškim pooblaščenecem po južnoameriških državah.

Vlada združenih držav namerava dati južnoameriškim državam 500 milijonov dolarjev posojila, s čemer hoče izpodbiti nemški gospodarski ter politični vpliv v Južni Ameriki.

Predsednik Združenih držav Roosevelt je včeraj sprejel poslanika pri sv. stolici Taylorja, ki mu je izročil osebno pismo od sv. očeta Pija XII.

V nekem vzhodnem kanadskem pristanišču so včeraj angleškim oblastem izročili prvi oddelek ameriških rušilcev, ki jih je Anglija 50 dobila od Združenih držav v zameno za oporišča na Antilskih otokih. Ko so z rušilcev smenali ameriško zastavo in ko so službo na njih prevzeli angleški mornarji, je prišlo do velikih manifestacij.

Angleški kralj Jurij VI., ki si je ogledal posledice nemških napadov na London, je poslal londonskemu županu pismo, v katerem izraža sočutje s trpečim civilnim prebivalstvom v prestolnici, ki pri teh napadih največ trpi. Župan se je kralju za pismo zahvalil in zagotovil, da se bo London še srdeje boril proti Nemcem kakor dozdaj.

Letalske napade na London vodi sam vrhovni poveljnik nemškega letalstva maršal Goering, kar pomeni, da se je Nemčija po Hitlerjevi napovedi odločila končati vojno proti Angliji z odločnimi udarci, pravijo nemški listi. Namen nemških napadov je ustaviti angleške polete nad Nemčijo.

Poročila o letalskih izgubah

Včerajšnje nemško uradno poročilo pravi:

44 angleških letal sestreljenih, 21 nemških letal se ni vrnilo.

Včerajšnje angleško uradno poročilo se glasi:

52 nemških letal sestreljenih, 13 angleških letal izgubljenih, 6 pilotov rešenih.

V soboto vsega 103 nemških letal sestreljena.

Bolgarski poslanik v Sofiji je obiskal rdečega zunanega ministra Molotova in se mu zahvalil za podporo, ki jo je Sovjetska Rusija izkazovala Bolgariji pri reševanju vprašanja o Južni Dobruži.

Madžarski ministrski predsednik grof Teleky je potoval po zasedenih pokrajinah v Transilvaniji in po uradnem poročilu zagotavlja romunski in nemški manjšini, da bo Madžarska ravnala z njimi pravično in človeško. To bi bilo razveseljivo, zakaj z grozodejstvi v Karpatski Ukrajini si Madžari niso pridobili slave glede tega.

Nemški letalci so dobili zapoved, naj svoje bombe na London mečejo brezobzirno in brez načrta, zaradi česar je bilo pri zadnjih napadih 90% škode na nevojaških ciljeh, poročajo ameriški listi. To poročilo ostro pobija nemška uradna agencija DNB, ki pravi, da nemško letalstvo bombardira izključno samo vojaške stavbe in prizanaša civilistom, ker hoče uničiti zlasti angleško obrambo.

Zadnji nemški napadi na London, so v treh dneh povzročili med civilnim prebivalstvom 700 mrtvih in nekaj nad 3000 ranjenih, poroča ameriški tisk.

Izgube italijanske vojske v avgustu znašajo po uradnem poročilu pri kopni vojski 295 mrtvih in ranjenih, pri mornarici 303 mrtve, ranjene in pogrešane, v letalstvu pa 203.

Sedanji letalski boji so bitka za London kot uvod v bitko za Anglijo. London kot središče angleške svetovne države in njenega gospodarstva je treba uničiti, piše nemški list »Völkischer Beobachter«.

Med Bolgariji in Grčijo bo prav v kratkem prišlo do pogajanj, katerih namen bo dati Bolgariji prost dostop na Egejsko morje. Ravno tako bo v kratkem tudi urejeno novo razmerje med Grčijo in Albanijo, ker hočeta Nemčija in Italija za vsako ceno urediti Balkan brez uporabe sile, ve poročati bolgarski dnevnik »Zora«.

Najmanj 500.000 vojakov bi bilo treba prepeljati in izkrcati v Angliji, če hoče Nemčija tvegati poskus zasedbe Anglije, sodi vojaški strokovnjak italijanskega dnevnika »Stampa«. Razen tega bi bilo treba prepeljati ševeda tudi ves potreben material za to vojsko, vojaški poročevalec švicarskega lista »Journal de Geneve« pa sodi, da bi moralo nemško poveljstvo prepeljati v Anglijo vsaj 1 milijon moč, ker ima Anglija za prvo obrambo pripravljenih 1 milijon 250.000 moč.

53 vlakov dnevno vozi francoske begunce iz zasedenih pokrajin v zasedene predele. Dozdaj se je vrnilo domov že dva milijona ljudi, tri milijone jih pa še čaka Sodijo, da bo to žalostno preseljevanje do srede oktobra končano.

Notranji položaj v Romuniji:

Romunska kmečka stranka zahteva demokratično vlad

Voditelj romunskih kmetov dr. Maniu napoveduje odpor proti Madžarom v zasedeni Transilvaniji

Bukarešta, 11. septembra. o. United Press poroča: Dr. Julij Maniu, voditelj romunske kmetke stranke, najmočnejše politične skupine v državi, je včeraj sprejel zastopnike ameriškega tiska in jim dal izjavo o novem položaju Romunije. V izjavi je med drugim poudaril, da je diktatura v Romuniji zdaj potrebna, da pa jo bo moral nadomestiti demokratični red takoj, ko se bodo razmere uredile. Narodna kmečka stranka je po svoji politiki popolnoma nasprotna Železniški gardi, toda časi so nanesli tako, da zdaj obe politični skupini podpirata državnega poglavarja generala Antonescu.

Prvič v zgodovini Romunije se je primerilo, da sta se ti politični skupini znašli skupaj v boju za isti cilj: prisiliti kralja Karola k odstopu ter pomesti z njegovo vlado, čeprav je bil ravno Maniu tisti, ki je leta 1930 omogočil Karolu vrnitev v Romunijo in na prestol. Zaradi ohranitve reda v državi daje narodna kmečka stranka generalu Antonescu svojo podporo, a vseeno še vedno

odločno odklanja vsako diktaturo. Sedanje vlado bo treba čimprej zamenjati z demokratično vlado. Narodna kmečka stranka upa, da bo tudi tako vlado sestavil in vodil general Antonescu.

Zdej, ko je dosežen glavni cilj in izveden obračun s prejšnjimi oblastniki, bosta narodna kmečka stranka in Železna garda šli po ločenih poteh.

V svoji izjavi se je Maniu dotaknil tudi dunajske razsodbe, po kateri je Romunija izgubila Transilvanijo in dejal, da je bil on s svojo stranko tisti, ki se je pred 20 leti najodločnejše boril za združitev Transilvanije z Romunijo. Romunski kmetje v odtrganem ozemlju se bodo moralno in politično upirali madžarski nadoblasti in prišel bo dan, ko bo dunajska razsodba razveljavljena.

Ta del Maniueve izjave kaže, da v večini romunske javnosti še vedno prevladuje silovit odpor proti dunajski razsodbi in da politično razpoloženje ni tako, kakor bi se dalo sklepati po včerajšnji izjavi voditelja Železne garde Horia Sima.

Fosforni listi - novo zažigalno orožje angleških letalcev

Z njim hočejo Angleži uničiti nemško žetev in gozdove

Berlin, 11. sept. m. »Transcontinental Presse« poroča: Nemške oblasti so odkrile, da so angleški letalci metal pri svojih nočnih letalskih poletih na nemška polja in gozdove fosforne lističe, zlasti v Westfaliji, v južnem delu srednje Nemčije in po drugih industrijskih predelih. Angleži so zmetali več milijonov teh lističev in je po računih strokovnjakov imelo vsako letalo do četrta milijona takih lističev v zalogi. Kakor hitro so se po bombardiranju pokazali požari, so oblasti opazile, da so požari izbruhnili hkratu na več mestih. Takoj so v Berlinu in drugod začeli z organiziranim bojem proti širjenju takih požarov, ki so zajeli celo nekatera skladišča. Z največjo muko, vendar z uspehom, so člani stranke, vojniki in delovne službe glavno nevarnost odstranili. V Berlinu pravijo, da je boj proti temu novemu angleškemu napadalnemu sredstvu zelo težak. Čeprav fosfor v mednarodnih pravilih ni izrečno označen kot bojni strup, vendar pa ima veliko zastrupilno moč. Največ trpe zaradi tega otroci, ki so tudi najrajši pobirali take lističe in so se pri njih pokazali znaki o zastrupljenju s fosforjem. Vse te otroke

so poslali v bolnišnice, kjer se zdravijo. V Berlinu pravijo, da računajo Angleži z uničenjem vse nemške žetve in gozdov, to pa se jim ne bo posrečilo. Hitra obramba je te nakane preprečila in jih bo tudi v bodoče. Končno poudarjajo v nemških merodajnih krogih, da pri sedanjih napadih nemškega letalstva na Anglijo taki angleški načini ne bodo pozabljeni.

London, 1. septembra. Reuter. Angleške letalske sile so začele od predvčerajšnjim uporabljati zažigalno snov, ki je podobna listju in ki se vzgje sama od sebe. Ta snov je namenjena za povzročanje požarov v skladiščih in vojaških objektih, ki so na prostem, v arzenalih, vojaških skladiščih hrane, v odprtih vagonih na postajah in avtomobilih itd. V določenih okoliščinah povzroči lahko to listje požare tudi v gozdovih, v katerih so čete, skladišča ali tovarne streliva, ki so tu skrite. Ve se, da je tudi sovražnik spuščal podobne zažigalne snovi na gozdove. Nemška obtožba, da bi ti listi povzročali zastrupljenje, niso točni. Listi niso strupeni, toda če kdo z njimi nespretno ravna, lahko povzročijo opekline enako kakor vsaka druga zažigalna bomba.

Novi ukrepi proti tujcem, Judom in nezanesljivim uradnikom v Franciji

Vichy, 11. septembra. o. Po prvi seji nove francoske vlade je bilo izdano naslednje uradno poročilo:

Navzočnost velikega števila oseb, ki so pobegnile ali pa so bile izgnane iz svojih držav, tujcev ter raznih brezdomcev, Judov in nejudov, predstavlja nevarnost za javni red v Franciji. Zaradi tega je francoska vlada sklenila izvesti nekatere ukrepe, da varnost v tem smislu zagotovi. Vlada je tudi sklenila zapovedati vsem državnim uradom ter zasebnim podjetjem in strokovnim organizacijam, da odpuste vse nameščence, bodisi da so Francozi ali ne, kateri so pokazali, da niso sposobni izpolnjevati svojih dolžnosti v smislu,

kakor ga zahteva sedanji položaj Francije. Dalje je vlada sklenila sestaviti seznam osebnosti, ki so brez dovoljenja zapustile Francijo med 10. majem in 30. avgustom. Vse te osebnosti bodo izgubile francosko državljanstvo.

Sodeč po tem poročilu bo francoska vlada začela zdaj izganjati ali internirati vse nezaželjene tujce, zlasti Jude in politične begunce, ki jih je v Franciji — brez španskih — najmanj kakega pol milijona.

Zahtevajte povsod naš list!

Čaški velefilm Vražji študentje
Predstave ob 16., 19. in 21. uri
Blagajna odprta od 11. do 12. in od 15. ure dalje!
KINO UNION tel. 22-11

Prometno vprašanje je življenjsko vprašanje Savinjske doline

Regulirati bo treba hudournike, zgraditi več mostov, cest in elektrificirati vse kraje

Celje, 11. septembra.

Gornja Savinjska dolina je bila do zadnjega časa po Sloveniji še malo znana. Romarji so poznali Nazarje in Novo Stifto, izletniki Logarsko dolino, da pa je dolina iz Celja do Logarske tako dolga kot iz Ljubljane do Kranjske gore, si je komaj kdo predstavljal.

Zunanje oblike se ji ni mnogo spremenilo od časa benediktinskih menihov v Gornjem gradu, ki so tod krčili gozdove in naseljevali podložnike, da je bilo za pridobljeno zemljo dovolj delovnih rok. Gozd, živina in malo žita, to je življenje okraja in šele nove razmere zahtevajo novega gospodarskega napredka, kajti število prebivalstva narašča, izseljevanje pa se v Ameriko ne morejo več, kot tudi ne morejo več hoditi drvarit v Bosno in na Sedmograško. Ljudje so bili vsaki oblasti pokorni, oblast pa se za njihove razmere ni dosti brigala ali pa jih ni razumela. Pred dvema letoma so razkopavali arhive graščine Gornji grad in dobili podatke, kako velika je bila umrljivost pri porodicah in otrocih, tako da je oblast župnike prisilila, da so za vsako faro poslali po eno žensko v Celje na neke vrste tečaj za babice. Ker jezika niso razumeli, so po nekaj dneh vse odšle in ostalo je pri strem. Les je šel v svet po vodni poti v obsavske in obdonavske kraje, v ljubenskih, lučkih in solčavskih hribih pa so porabljali les za žganje oglja, za železarno na Prevaljah. Dolina je imela prvo dobro cesto iz Gornjega grada v Kamnik, Solčava je občevala s Koroško in šele pred 80 leti je dobila cestno zvezo v najnaravnostni smeri, kakor tečejo njene vode.

Šele z železnico Celje-Velenje je bila ustvarjena možnost, da se gornjegrajski okraj prične v gospodarski krogotok in pridobi nove vire za življenje. Toda dolina ni nastopala enotno. Gornjegrajski so se mnogo trudili za železnico na Kamnik, ob tedanjem času dosegljiv lokalni priključek Radmirje-Smartno pa so odklanjali. Ker so se borili za več načrtov, niso dosegli nobenega, kar je bilo vladni v Gradcu odnošeno na Dunaju prav, kajti ta je iz Celja gradila prometne žile proti periferiji in je z regulacijo Savinje in novimi mostovi prišla do svetovne vojne do Letuša, kjer je Avstrija za gornjegrajski okraj končala.

Življenjsko vprašanje doline je v pravilni rešitvi prometnega problema, saj stane prevzema koruze na primer od Smartnega do Solčave prav toliko kot iz Šimborja do Smartnega.

Z gradnjo novih mostov v Nazarjih je banovina izvršila prvo etapo velikega načrta in okraj odprla vrata v boljšo bodočnost. Novi mostovi pomenijo za vso Gornjo Savinjsko in Zadrsko dolin velik napredek. Z izvedbo načrta, da se naprej do Solčave zgradi sodobna cesta, kar ima v načrtu banovina, bo dala oblast prebivalstvu nove pogoje za uspešen gospodarski napredek. Če moremo kje pričakovati rentabilnosti javnih del, se bo rentabilnost izkazala prav gotovo tu, saj se prav čudno sliši, da v Letušu in v Solčavi zgnije več drv kot jih ves okraj porabi. To je čisto razumljivo, ker dolina nima dobre glavne ceste, stranskih pa sploh ne, ali pa so v takem stanju, da si kmetje komaj pripeljejo moko iz milina.

Savinjsko dolino imenujejo mnogi po pravici blagoslovljeno: Spodnjo dolino pokriva obsežni in lepi hmeljski nasadi, ki so prinašali dosihdob razen v izjemnih letih prebivalstvu lepe dohodek. Zgornjo Savinjsko dolino pokriva veliki, temni gozdovi, kjer Savinjski črpa bogastvo. Zato je tu živahna lesna trgovina. Po Savinji spravljajo proti jugu cele vrste splavov, saj savinjski les plove po Savi in Donavi tja do Črnege morja in še naprej v svet. Posebno se je razbohotila lesna trgovina lani, ko je bila cena lesu prav visoka in je bilo za vsakim lesom veliko povpraševanje.

Bogata je Savinjska dolina, tako pravijo, toda bogata le, če je hmeljska trgovina res odprta, če lahko Savinjski prodajo hmelj za ceno, s katero ni poplaval trud za njihovo delo, ampak jim hmelj daje tudi nekaj dobička in nagrade. Isto velja za Gornjo Savinjsko dolino. Če je cena lesu primerna in je lesna trgovina ugodna, potem zasluži kmet, trgovec in delavec. Ne pretiravamo, če trdimo, da je v nasprotnih primerih Savinjska zelo prizadeta, saj letovišarstvo v Zg. Savinjski in Logarski dolini ne daje dovolj kruha, prav tako tudi ne industrija v Spodnji savinjski dolini. Savinjskan je navezan na svoje

smo morali pri premieri v januarju kljub stalno razprodanim predstavam deseti dan staviti iz programa, ker nismo mogli predvajanja podaljšati, ker je bil film že naznanjen v Splitu. Iz tega razloga ponavljamo na splošno zahtevo naših obiskovalcev, to izredno posrebeno zabavno in duhovito češko delo. Vsakdo, kdor ga ni videl, si naj ga ogleda, ker mu ne bo žal!

hmeljske nasade in na svoje gozdove, to je njegovo življenje, zato pa tudi tako ljubi svojo zemljo, jo obdeluje, skrbno in previdno izkorišča gozdno bogastvo. V Zgornji Savinjski dolini je obdelan vsak, le količkar dostopen košček zemljišča. Mnogo škoda delajo Savinjskanom hudourniki, pritoki Savinje in Savinja sama, ki na pr. od Rečice do Mozirja poplavlja toliko zemljišča, da bi se lahko na njem preživljala cela vas.

Precejšnjo škodo delajo v Zgornji Savinjski dolini tudi številni hudourniki, ki pridrevo ob nativih z gorskih grebenov v dolino, kjer razdirajo in odnašajo dobro zemljo. Banovina je upoštevala proučene posameznih občin in izvedla več regulacijskih del hudournikov Suhe v Kokarjih, Lučnice, Mozirnice, Ljubije in Trnave, Lučnice so regulirali 25 mesecev, tako da hudornik ni

Kaj je vzrok večnim nemirom, uporom, vstajam in krvavim incidentom v Orientu? Kdo jih povzroča? Od kod imajo ljudje denar in orožje? Kakšno vlogo igrajo pri tem lepe ženske, ljubosumnost, intrige? Ogledite si ta francoski film z izredno aktualno, zanimivo in napeto vsebino!

Bar juan

(Bar du Sud)

CHARLES VANEL, JEAN GALLAND, DOLLY DAVIS

Danes ob 16., 19. in 21. uri

Kino Matica tel. 22-41

Ljubljana od včera do danes

Neverjetno dolgo se je držalo lepo vreme. Tako vroče in jasno še ob pasjih dneh ni bilo. Sicer se je res po malem iz dneva v dan pripravljalo k dežju, pa ga le ni hotelo biti. Zjutraj je bilo redno hudo oblačno, zdelo se je, da bo vsak čas začelo deževati. Pa le ni. Takole okrog desetih dopoldne se je redno pojavil veter, ki je oblake razgнал. Pozneje se je napravil najlepši poletni dan brez slednjega oblačila in sonce je pripekalo z vso silo. To vreme je bilo kaj ugodno za košnjo in sušenje otave. Ponekod so tudi že začeli kopati krompir, in tisti, ki so požurili, se lahko prav pohvalijo, da so pametno ukrenili. Drugi pa tarjajo, ker nič ne kaže, da bi kaj kmalu spet dobili lepo vreme.

Po jasnih dneh se je končno predvčerajšnjim le pripravilo k dežju. Včeraj zjutraj je bilo kakor iz šafa in tudi popoldne je še šlo. Zvečer je od časa do časa škropilo, vendar je, ker se je bil napravil močan veter, le kazalo, da se bo čez noč zjasnilo. Pa se ni zgodilo tako. Davi je bilo nebo oblačno kakor včeraj zjutraj. In že kar kmalu je začelo škropiti. Po Gradu in po Golovcu so se razobesile sive megle, žalostno so se iz njih črtali nedoločni obrisi drevja. Pusto je bilo jutro, hladno in neprijetno. Prav jesensko. In to vreme bo skoraj gotovo trajalo še nekaj časa. Pomalem stopamo v jesen, in čez dvajset dni nam jo bo oznanila tudi že pratika.

Nekaj podatkov z OUZD-a

Celokupni letni prirast zavarovanega delavstva je znašal v juliju 1940 — kljub nazadovanju zaposlenosti v večini industrij — +2722 delavcev. Ta celokupni prirast gre predvsem na račun gradenj železnic, cest in vodnih zgradb (javna dela), ki izkazujejo +6370 delavcev več kot lansko leto. Visoke letne diferenciale izkazujejo nadalje: javni promet +1233 delavcev, gradnje nad zemljo (stavbarstvo) +729 del., hišna služinčad (gospodinjstva) +655 del. itd. — Visoke in pomembne konjunkturne padce zaposlenosti pa vidimo zlasti pri: industrij kamenja in zemlje —1142 delavcev, gozdno-žagarski industriji —1076 del., tekstilni industriji —1044 del., gostilnah, kavarnah in krčmah (tujski promet) —712 del., industrij za predelovanje lesa —638 delavcev itd. itd.

V sezizkem pogledu, to je v primerjavi s predhodnim mesecem, je pa celokupna zaposlenost narasla za +946 oseb. Zelo se je dvignila zaposlenost pri gradnjah nad zemljo +1400 delavcev, nekoliko pri gradnjah železnic, cest in vod. zgradb +332 del., v industriji kamenja in zemlje +238 del. itd. — Nazadovala pa je zaposlenost v gozdno-žagarski industriji —762 delavcev, v tekstilni industriji —391 delavcev itd.

Članstvo OUZD-a, ki je v juliju 1940 doseglo povprečno že 109.174 zavarovancev, je v primerjavi s lanskim letom naraslo za +2722 oseb. Napredovalo je pa le moško članstvo in sicer za +3458 delavcev, medtem ko je žensko članstvo celo nazadovalo za —736 oseb. Ta pojav se opaja

več nevaren. Dela so stala okrog pol milijona dinarjev. Pred kratkim so bila končana tudi regulacijska dela na Mozirnici, ki se je stekala prej v strugo in onečiščevala kopalni bazen lepo urejenega kopalnišča v Mozirju. Sedaj so jo izpeljali nad strugo, da se izteka direktno v Savinjo. Za dela, ki so stala 50.000 din, so prispevali banovina, občina in interesi. Z regulacijo Mozirnice so posestniki mnogo pridobili. Končana so tudi regulacijska dela v Kokarjih, dočim potok Suha v Rečici še ni reguliran. Nekaj 100 m je urejen tudi hudournik Ljubija. Tudi tu je potrebno dela nadaljevati. Sedaj regulirajo Trnavo, ki teče skozi Mozirje. Trnava ob povodnih naravnost razdira. Za dela je odobrenih 70.000 din, za celotno regulacijo pa bi bilo potrebno najmanj pol milijona din. Z razpoložljivim denarjem bodo regulirali okrog 150 m. Za letovištski kraj Mozirje bi bilo neobhodno potrebno, na začno akcijo za izvedbo celotne regulacije Trnave. Reguliran potok ne bi bil trgu samo v pogon in olepšavo, temveč tudi v korist. Banovina bi pokazala gotovo več razumevanja, če bi pokazali razumevanje tudi interesi.

Lani je banovina izvedla elektrifikacijo krajev v Gornji Savinjski dolini. Nujno potrebno bi bilo, da se čimprej izvede tudi prepotrebna elektrifikacija vseh naselij v občini Nazarje in v občini Mozirje. Zelo pereče vprašanje je tudi razširitev in izboljšanje banovinske ceste v Logarsko dolino in lučke ceste na Kamnik. Pri vsem tem moramo poudariti, da se je oblast šele pred leti začela zanimati za ta po narodi najboljšini in tudi bogat predel naše domovine. Zato je potrebno, da prebivalstvo tudi pokaže razumevanje pri izvedbi javnih del in oblast podpira, ne pa ovira pri delu.

Strogi ukrepi proti špekulantom, ki so vredni posnemanja

Zagreb, 11. septembra j. Hrvaški ban je izdal natančna navodila podrejenim oblastvom za pregledanje špekulantov z žilvi. Ban odreja na temelju člena 12a Zakona o zaščiti države, da morajo oblasti vsakogar, ki bi pri njem našle skrita živila ali pa druge življenjske potrebščine, namenjene za brezvestno kupčevanje, da takoj v treh dneh izvrše preiskavo in končajo delo ter špekulanta aretirajo in pošljejo na prisilno bivanje v kraje, kjer je ljudstvo najbolj revno. Tam se bodo trebušasti špekulantje lahko prepirali sami, kako težko se preživlja revno ljudstvo, katero s svojimi zločinskimi posli odirajo. Udbinski in lapaški okraj v Liki sta namenjena za prisilno bivanje takih ljudi, za grešnike iz imenovanih okrajev pa v okraju Prozor. Pritožba proti odločitvi prvostopne oblasti nima odločilne moči in morajo prvostopne oblasti grešnika takoj odpremiti v kraj prisilnega bivanja. Obenem je hrvaški ban prepovedal vsakršno posredovanje v korist špekulantov.

Na seji Gospodarske sloge je bilo govoreno o teh ukrepih in je ves odbor zahteval, da se kazni izreka brezobzirno in da se na ta način zatre rod pijavk, ki gulijo kmeta. Kmet pa naj vedno pazi na take špekulante in jih naj prijavlja oblastem.

Navesti je treba tudi dejansko delo oblasti za zatiranje špekulacije. Hrvaška kmečka zaščita je v Kustošiji pri Zagrebu zaplenila tovorni avtomobil, na katerem je bilo 120 vreč moke. Lastnik ni hotel povedati, komu je namenjavil prodajo moka, vendar pa sumijo, da jo je hotel prepeljati v Slovenijo, kjer je pomanjkanje večje in so zato cene visoke. Kmečka zaščita je moko zaplenila in jo izročila okrajnemu glavarstvu, da bo nadaljevalo s preiskavo.

Dobro bi bilo, če bi tudi pri nas začeli posnemati dobre zgled in bi stopili na prste plejadi brezvestnih špekulantov. Nedvomno je v Ljubljani in drugod v Sloveniji mnogo ljudi, ki bi jih bilo treba poslati na prisilno bivanje v »letovišča«.

Ukrepi proti sokolstvu na Hrvaškem

Split, 10. septembra. j. V zvezi z razpusnitvijo sokolske župe Šibenik—Zadar po odloku hrvaškega bana dr. Šubišića z dne 5. septembra, je bil ob zapreju prostorov sokolskega društva v Šibeniku popisan tudi inventar tega društva. Tajnik sokolskega društva Krešimir Grubiša, ki je poskušal službene organe ovirati pri izvedbi banovega odloka, je bil aretiran. Prav tako je bil poklican na odgovor tudi notar dr. Mimica Tomo iz Šibenika zaradi proglasa, ki ga je objavilo sokolsko društvo v Šibeniku. Upravne oblasti so izročile dr. Mimico po zaslišanju državnemu pravniku v nadaljnjih postopke. Preiskovalni sodnik je aretiranege zaslišal, nato mu je pa dovolil, da se bo lahko branil iz svobode.

Krompir se je pocenil na 150 din

Ljubljana, dne 11. septembra.

Kljub deževnemu vremenu je bilo na trgu zelo živahno. Prevladovala je zelenjava. Cena solate endivije je bila 0.50 do 0.75. Paradižniki so nekoliko cenejši kot prejšnje dneve ter veljali kg 4 din. Na trgu je že tudi repa in stane 1 komad 0.50 din. Enako ceno ima korenje in koleraba. Šop petršilja je po 0.25 din, večje šope prodajajo po dinarju. Enako ceno ima zelena. Liter suhih kamilic je veljal 4 din. Kialo zelje je kg po 4 din, kiala repa je cenejša in stane kg 3 din. Precej je bilo kumaric. Veliki kosi so veljali dinar. Manjše kumarice za vlaganje so stale 5 kosov za dinar. Krompir se je po intervenciji tržnega urada pocenil in velja kg 1.50 din.

Mnogo lepih jabolk so prpeljali z vozmi iz okolice Škofje Loke. Cena je bila za prvovrstna jabolka od 5—6 din, za drugovrstna jabolka pa 3.50 din. Hrušk je bolj malo na trgu in so dražje. Slive so 6—7 din. Na stojnicah jih je bil precej, tudi lupčija z njim ni bila preslaba. Zelo okusno grozdje je prihaja sedaj iz Dalmacije, kg stane 10—12 din. Bruenice je na trgu precej.

Med je nekoliko dražji kot je bil pred tedni. Cvetlični med velja 28 din, akacijev je po 26 din. Podražili so se mlečni izdelki. Sir ementalac velja 34 din, dočim je bil prej po 32 din. Sir trapišt prvovrstni je ko no 32 in se je prav tako podražil za dva dinarja. Enako podražitev ima drugovrstni sir trapišt, ki velja sedaj 30 din. Čajno maslo je po 40 din. Merice smetane prodajajo prodajalke po dinarju. Sireke pa po kosih ali tudi na kilogram, ki velja 8 dinarjev.

Na kurjem trgu so veljala jajca po 8 za kovača. Pri večjem odzemu so jih prodajale prodajalke tudi po 9 kosov za kovača. Cena perutnine se ni izpremenila ter so veljali piščanci po 20—24 din. V splošnem ni bilo danes na kurjem trgu mnogo prometa.

re knjige, ki jih je bil rabil v prejšnjem razredu, ter kupoval knjige za višjega. Lepi so bili ti časi, si mora priznati. In še zdaj se rad pomudi nekaj časa ter gleda to mladino, ki prihaja od vseh strani in z vseh srednjih šol ter ponuja kakor pravi sejmariji na ves glas kupecem svojo učno roboto.

ZGREŠENI STREL

Enajsto poglavje.

ČLOVEK S ČRNO KRINICO.

Oba detektiva Scotland Yarda sta z zdravnikom Calamom odšla v kuhinjo, kjer sta se Irvin in stari sluga Peel mučila s Sally, ki je bila napol zmrznjena. Ko je zagledala Slada, se je dekletu nasmehnilo. Slad ni rekel niti besede, toda njegovim čuječim očem ni nič ušlo. Videl je dve servijeti, s katerima je bilo dekletu zvezano, in vlačno sled na linoleju v kuhinji, ki je vodila od okna do dvor. Videlo se je namreč, da so nekoga vlečili po tem linoleju. Detektiv je zaprl okno, pogledal v dvigalo in nato stopil k dekletu. »Peel,« je vprašal sluga, »imate kaj pijače, ki ni zastrupljena?« Peel je prikal. »Da, gospod! Prinesel vam bom steklenico kognjaka iz kleč.« »Kaj, vi imate tudi klet?« je vprašal Slad začuden. »Tega doslej ni nihče omenil.« »Saj to ni prava klet. Samo majhen prostor je pod mojo sobo, saj vodijo tudi stonice iz moje sobe.« »Dobro, Peel, v redu! Prinesite nekaj

konjaka. Zdi se, da bo za gospodično Sally zelo potreben!« »Izgledate pa ne ravno tako,« je pripomnil nadzornik. »Peel, recite kuharici, naj nam pošlje kaj zelo vročega v sobo.« Ko je Sally že sedela pred kamnom v delovni sobi, jo je Slad začel zasliševati: »In sedaj, gospodična Sally, pripovedujte nam čim bolj podrobno o tem, kaj se vam je dogodilo.« Nekaj časa je gledala v ogenj v kamnu. Nenadoma pa je začela pripovedovati, vendar se je njenemu glasu poznalo, da misli na nekaj čisto drugega. »Morebiti sem bila sama kriva za to, kar se mi je dogodilo, gospod nadzornik. Vi ste mi rekli, naj nikar ne hodim iz sobe...« »In vi ste navzlic temu šli?« »Da. Sama ne vem zakaj... enostavno nisem mogla več zdržati... bila sem sama v sobi in tisoč misli mi je švigalo po glavi. Bila sem v negotovosti glede tistega, kar se je dogodilo in glede tistega, kar se še utegne zgoditi. Nisem mogla niti spati, glava pa me je bolela od stalnega premišljevanja. Vse to je otročje, pa vendar...« »Ali ste morebiti stopili iz sobe, da bi

se pogovarjali z Edvinom?« Sally je dvignila oči. »Ne,« je polahko odgovorila. »Dobro, prosim vas gospodična Sally, da pripovedujete dalje. Ob kateri uri je bilo?« Spet se je topo zagledala v ogenj. »Ne vem, koliko je bila ura. Vem samo, da nisem mogla več prenesti tiste samote... Bilo mi je, kakor da se zbirajo temni oblaki nad mojo glavo...« Slad je dal neopazno znak Clinetonu, ki je odprl svojo beleznico in je začel vse zapisovati. »Odprla sem vrata, pustila ključ v vratih in stopila na hodnik. Takoj nato so se odprla vrata v sobi zraven moje. Samo pogledala sem in zavpila... Na pragu je stal človek, ki je imel na obrazu črno krinko. Na rokah je imel bombažne rokavice. Ko me je zagledal, je skočil name, mi zamašil usta s svojima rokama in potegnil samokres.« »Ali vam je kaj reklo?« »Da.« »Ali vam je bil glas znan?« »Ne, glas se je spremenil že zaradi krinke.« »Ali ste ga poznali?« »Ne, bilo je temno na hodniku, da nisem mogla videti, kakšno obleko je imel na sebi. Pa tudi sicer... vse se je dogodilo tako naglo...« »Kaj pa vam je reklo?« »Če boste kričali, ste izgubljeni!« »Drugega nič?« »Vprašala sem ga, kaj hoče od mene,

pa mi je odgovoril: »To boste takoj videli!« Potem je prisilvil: »Ako boste storili vse, kar vam bom ukazal, se vam ne bo nič hudega zgodilo.« Pri teh besedah me je prevzel leden strah.« Sally je držala roke nad ognjem. Čez njeno upognjeno glavo sta se z očmi pogovarjala Slad in Clineton. Nato je je Slad spet vprašal: »Kaj se je po tem zgodilo?« »Morala sem mu odpreti vrata svoje sobe. Stopil je za menoj v sobo in zaprl vrata za seboj. Nato je potegnil servijeto iz žepa in mi jo zavezal čez usta. Rob servijete mi je pokrival oči...« »Ko je prižgal luč, ste vendar morali videti, kako je bil oblečen?« je hitro vprašal Slad. Sally je odčimvala z glavo. »Ni bilo mogoče. Butnil me je v sobo, z nogo zaprl vrata, mi položil samokres na hrbet in me takoj zvezal s servijeto.« »Kako? Torej ga vi sploh niste točno videli?« »Pogledala ga je z začudenimi očmi in odmahnila z glavo. Slad jo je pazljivo pogledal in potem rekel: »Prosim, kar naprej.« »Nato mi je zvezal roki z drugo servijeto...« je rekla in si trla roke. »Ta zločinec je bil gotovo nekoč natkar,« je pripomnil Calam. Sally se je potekala emejati, pa se ji ni posrečilo. »Potem je ugašnil luč in zaprl okno,« je nadaljevala s pripovedovanjem. »Potegnili me je k oknu in mi ukazal, da se povzamem na okno...«

»Kaj pravite?« »... nato pa na železno lestev za ga-silce,« je dopolnila svoje poročilo. Slad se je spomnil svojega spuščanja skozi bršljan in svojega občutka olajšanja, ko je prišel do tiste okne lestve. »Pripovedujte dalje, gospodična, sedaj postaja vse bolj zanimivo.« »Priznati moram, da je bilo zame že do tedaj zadosti zanimivo,« je pripomnila nekoliko razburjena. »Ni bilo lahko prestopiti okenski napuš. On mi je pri tem pomagal. Hladno mi je bilo in zavrieto se mi je v glavi. Lestev je bila ozka in ob vsaki stopinji sem morala zastati. Držal me je za ramo. To spuščanje po stopnicah se mi je zdelo neskončno dolgo. Začela sem steti korake, toda nenadoma sem se zmotila. Enkrat mi je tudi spodročilo in tedaj me je on trdno zgrabil z roko. Končno sva prispela do tal. Tla so bila od dežja popolnoma razmočena.« »Tukaj počakajte!« mi je rekel, mi odvezal roki, toda ponovno me jih privezal k lestvi. Ko sem slislala, da se je spet povzpel po lestvi navzgor, sem začela vleči svoje okove, pa nisem nič dosegla. Roke so me bolele. Nasiloma sem se na železno lestev in čakala ure, dokler se mi ni zazdelo, da me kdo prihaja...« »Edvin vas je iskal v vaši sobi. Nekdo ga je napadel in udaril po glavi z nekim topim predmetom...« je rekel detektiv. »On prav tako trdi, da je nekdo vzel s seboj vašo ročno torbico. Morebiti je hotel odnesti vašo beleznico?« »Mojo beleznico?«

Od tu in tam

Veliki oddelki naše vojske so imeli v nedeljo svoje posebne vaje v neposredni okolici Beograda. Vaje so pokazale, da je naša vojska opremljena z vsem modernim orožjem in da uporablja pri svojem urjenju vse moderne metode vaje. Vaje v okolici Beograda so imele še poseben pomen v tem, da se je v praksi pokazala ne samo uporabljivost modernega orožja in vještine, temveč tudi neverjetna vztrajnost in odpornost jugoslovanskega vojaka. Pri vajah je bil ves čas navzoč vojni minister general Milan Nedić. Navzočih pa je bilo več sto aktivnih in rezervnih častnikov. Vaje so trajale šest ur in so sodelovali četrdesetkrat ponovile svoje vaje. O tem dogodku so beograjski časopisi napisali dolge članke, v katerih podrobno popisujejo potek vaj in vse faze borbe kakor tudi vse vrste modernega orožja, s katerim je naša vojska nastopala.

Odločno je proti skrivalcem moke in drugih živih nastopila oblast v Zagrebu. Zadaje dni so se začeli oglašati mali peki in trgovci ter tožili, da jim je zmanjkalo moke. Oblast, ki je vodila statistiko, je ugotovila, da mora po približnih računih biti v mestu na zalogi še dovolj moke in je zato ukazala svojim organom, da so sli pregledati zaloge k trgovcem na debelo. In res so dobili mnogo moke, ki ni bila prijavljena ali pa je imel trgovec na zalogo toliko, da bi jo mogel dati v prodajo. Policija je tako našla dobrih 50 vagonov in jo seveda zaplenila in razdelila med tiste peke in trgovce na drobno, da so bile za nekaj časa potrebe pokrite. Taki ukrepi seveda ne bi nič škodovali na primer tudi pri nas v Ljubljani. Marsikdo bi šel staviti, da so v Ljubljani še lepe zaloge stare moke, vendar pa se ni znanec nekaterim lepo skrivati (sicer pa se ni nihče potrudil, da bi v skladišča pogledal) in jo prihraniti za »lepe« čase, ko so bile uradno dovoljene višje cene in so tisti nekaterim zaslužili krasne denarce na račun ubogih in žuljavih rok.

Japonski poslanik na našem dvoru Inoe, ki je bil občanem poslanik za vso Srednjo Evropo s sedežem v Budimpešti, je bil odpoklican v Tokio, kjer bo prevzel neko drugo važno mesto v zvezi s prenosnimi, ki so se na Japonskem dogajale po nastopu vlade kneza Konoja. Japonski poslanik se je v Beogradu najprej zglasil pri zunanjem ministru Cincar Markoviču, nato se odpeljal na Brdo, kjer je bil sprejet v poslovnico avdienco pri knezu namestniku Pavlu. Japonski poslanik se je potem spet odpeljal v Beograd, od tam pa skozi Budimpešto in Rusijo v svojo domovino.

Protimasonska borba, katero vodijo v naši državi številni časopisi, je pokazala tudi vse temne strani v metodah te podtalne organizacije in prostevne ustanove. Čim so časopisi začeli objavljati imena masonov v tej ali oni organizaciji, so se takoj pojavili tiste ljudje in začeli bombardirati časopise s pojasnili in popravki, da nihče od njih ni bil ničesar mason, še manj pa je imel zveze s to rušilno organizacijo. Masonske organizacije so dale vsem svojim članom stroga navodila, naj v javnosti zanikajo vsako članstvo v tej organizaciji in naj se mirno odrečejo idealov masonstva, ker tako pač kaže sedanje stanje pri nas in okrog nas. Nedavno so se v Beogradu začeli pripravljati o tem, ali so imeli masoni glavno besedo tudi v znani Kolarčevi ljudski univerzi. List »Vreme« je trdil, da so bili vsi glavni odborniki tega vseučilišča notorni masoni. Vendar je bilo takoj poslano pojasnilo, da nihče od imenovanih masonov ni bil nikdar mason in da je najstarejši angelček na svetu. »Vreme« pa je smatralo kljub temu za potrebno, da je vztrajalo pri svoji obtožbi in je povedalo, da so take objave le spleto za lahkoverni svet, nikdar pa ne bodo spravile s sveta resnice, da so si znani masoni priborili vsa važnejša mesta v naši prosveti in da so znani našo javnost tudi zastrepali v vseni mamili in strupi komunističnega in filokomunističnega značaja.

Na banski oblasti v Zagrebu je bila konferenca o drveh, katerih povsod zmanjkuje. Številni govorci so ugotavljali, da je tudi v tem primeru treba velik del pomankanja pripisati spekulaciji, kajti na hrvaškem ozemlju deluje trgovina z drvi normalno, medtem ko v ostalih delih države trgovci nočejo prodajati drv, čeprav jih imajo dosti na razpolago. Vsi čakajo, da se bodo cene dvigale in da bo tedaj ugodnejši čas za prodajo. Posebno, pravijo v Zagrebu, da spadajo v te vrste leoni trgovci v Srbiji, kjer je bilo zmerom dosti lesa na razpolago, sedaj pa ga nikjer več ni. V Zagrebu izjavljajo, da ima vsa hrvaška banovina dovolj drv na razpolago in da se pomankanja ni treba bati, pa čeprav bi bila prihodnja zima prav tako huda in dolga kakor je bila lanska.

Na Reki so bila zadnje dni daljša pogajanja med našimi in italijanskimi gospodarstveniki o dobavi večje količine bombažnega prediva iz Italije. Prva pogajanja, ki so bila na Bledu, so se razbila zaradi visokih cen, katere so italijanski industriji zahtevali. Kmalu nato pa so se začela druga pogajanja, ki so pa rodila lep uspeh. Italija bo uvozila v našo državo 2 milijona kilogramov bombažnega prediva, prav tako pa bo dobavila naši državi precej riža. Po drugi strani pa se bo povečal iz naše države izvoz v Italijo in sicer tistih predmetov, ki so Italiji potrebni.

Objeta sta umrla dva mlada dečka, pa dobra prijatelja v Banjaluci. 12letni Ibro Halilović in 10letni Enes Alimanović sta bila nerazdružna prijatelja. Zmerom sta bila skupaj in zmerom sta si pomagala. Pred nekaj dnevi pa sta se šla kopal v rečico Ribarico. Enes je zakoračil v vodo, toda sredi reke se mu je noga zapletla med veje in se ni mogel izviti iz njih. Tovarš mu je šel pomagat, pa se je tudi sam zapletel. Ker sta uvidela, da se ne bosta mogla rešiti, ko je rečica silno deroča, sta se objela in tako krčevito držala, da ju ni moglo razdružiti niti valovje, ki ju je odneslo in nazadnje pogoltnilo. Ko so jima ljudje prišli k njima na pomoč in ju potegnili iz vode, sta bila oba že mrtva.

Novoga brezvestnega špekulanta so prijeli v Zemunu. Po uveljavljenem pregledu čeladnice velmesarja Svarca, so naredile oblasti preiskavo tudi v skladišču tvrdega Predovič d. d. in našle kritičnih celih dvajset vagonov masti. Bilo je torej 121.000 kilogramov masti, katero je špekulant čerpal, da bi mogel počakati na dan, ko se bodo cene visoko dvignile in da bi mogel zaslužiti lepe milijone na račun bednega ljudstva Trvka Predovič d. d. je svojim stalnim odjemalcem zagotavljala, da nima masti in da jo bo šele dobila čez čez. Policija, ki je v skladišču našla grmade zabojev masti, je seveda naredila zapisnik in izročila lastnika tvrdega odvisu. Lastniku bo mast zaplenjena, obenem pa bo plačal večjo denarno kazen in bo morebiti, kakor njegov vrstnik Svarc, poslan na prisilno bivanje v drug kraj.

S cigareto v ustah je zaspala, zažgala odelo in se v dimu zadušila 75letna Savka Djukić iz Bihaca. Stara maceda je stanovala pri svojem pastorku trgovcu Djukiču. Ženska je imela navado v postelji kaditi cigarete in tako je tudi usodnega večera zaspala z gorečo cigareto v ustih. Ko je zaspala, pa je cigareta zažgala odelo in kmalu se je vnela tudi hiša. Ko so ogni opazili, so hišo ooremo sicer rešili, niso pa mogli rešiti življenje stari, ki se je bila v dimu.

Pustolovščine Vladimirja Andrijaševića

Bogat letoviščar - Mogoče nevaren žepar? Se nekatere žepne tatvine

Ljubljana, 11. septembra. Mlad, eleganten, visok in vitez je Vladimir Andrijašević. Vprašanje je sicer za zdaj še, da li je to ime pravo in če se ne skriva pod tem imenom kak drzen in zvit pustolovec. Gospod Vladimir, ki se je izdal za uglednega uradnika iz Splita, se je nedavno kot bogat letoviščar naselil v Skofji Loki. Stanoval je v graščini Puštal. Mnogo je znal povedati in nastopal je kot samozavesten kavalir.

V nedeljo je mladi kavalir že dopoldne izginil kar po francosko! Stanovalcem v gradu pa je bilo to sumljivo, posebno ko so dognali, da so hkratu s kavalirjem izginili razni predmeti. Graščakinja je kavalir odnesel dragoceno boo iz srebrnolišče kože, zlat prstan in še druge dragocenosti. Ljubljanska policija je bila takoj že dopoldne obveščena o zadevi. Policijski stražniki in detektivi na glavnem kolodvoru so dobili nalog, da naj posebno pazijo na tujce, prihajajoče z Gorenjskega. Z dopoldanskim gorenjskim vlakom je prišel v Ljubljano mladenič, ki je nosil v rokah velik kovček. Brezbrizno je izstopil in krenil proti izhodu. Tu so ga prijeli in povabili na policijsko stražnico. Vprašan po osebnih podatkih je kratko navajal, da se zove Vladimir Andrijašević, rojen 1919 v Splitu, uradnik.

Že na glavnem kolodvoru so mu pregledali veliki kovček, ki je hranil najrazličnejše stvari, tudi take predmete, ki jih noben moški nikdar ne potrebuje. Z glavnega kolodvora je bil elegantni Vladimir, ki je bil sprva zelo ogorčen, da ga nadlegujejo, a se je pozneje vdal v usodo. Odšel je v zapore policijske uprave. Tam na glavni policiji v kriminalnem oddelku so začeli Vladimirju Andrijaševiću temeljito izpraševati vest. V kovčku so na primer našli lepo žensko svipisano jopico, vredno 250 din. Pustolovec je zatrjeval: »Jopico sem našel v vlakcu! Dobili so pri njem tudi popolnoma novo denarnico, o kateri je trdil, da jo je dobil pri »loteriji na vselejmu«.

Iz Skofje Loke je namreč Vladimir prihajal vsak dan v Ljubljano do nedelje. Bil je stalen gost velesejma in ni izključeno, da je izvršil nekatere žepne tatvine. Njemu pripisujejo v prvi vrsti neko večjo tatvino.

Ljudski oder v Mariboru v novi sezoni

Maribor, 10. septembra. Ljudski oder je v nedeljo odprl svojo novo sezono s predstavo Brumenove nove igre: »Adelajda, koroška rožica« ali »Traberski menih«. Nove sveste moči so se pri tej krasni narodno-romantični igri pokazale na odru, pri katerih se vidi, da se mnogo obeta. Snov za igro je pisatelj vzel iz naše preteklosti koroške zgodovine, katere mu je dala motiv prav za tužno 20-letnico žalostnega plebiscita, saj je tudi snov posvečena temu spominu. Kakor kristal se v njej zrcali vso vztrajnost in zakonske zvestobe plemenite Adelajde, traberske gospe, do svojega mladega moža Ernsta, ki je moral v križarsko vojno proti Turkom. Glavno vlogo je doživljala gđ Manica Urankarjeva, posebno s svojim krasnim petjem, katero daje igri posebno romantiko. Zelo je ugaljal tudi g. Novak s svojim Ernstom, ki je dal prepričevalno igro. Posrečen je bil tip Turka Jusufa, haremskega sultana in njegove sužnje Fatime, ki je tudi s svojim petjem vžgala občinstvo. Med vitezi je bil najboljši Jakob Guštanjski, ki je s svojo pesmico res zabaval vso okolico. Tudi ostali so dobro podali svojo igro. Brez dvoma so se pod vodstvom avtorja, ki je igro sam zrežiral, potrudili vsi, da je igra tako uspešna. Tudi scenarija je bilo to pot okusna, preprosta, a vendar v skladu igre. Občinstvo, ki je napolnilo dvorano kljub krasnemu nedeljskemu popoldnevju in vročini, ni štedilo z odobravanjem. Zares — dajte nam več takih narodnih iger. Iz naroda v narod. Brez dvoma bo Ljudski oder tudi to igro moral ponoviti, odprta ji je pa tudi pot med vse naše podeželske odre, za katere je tudi napisana.

Zanimiva preselitev

Maribor, 10. septembra. Iz Maribora in naše države se je izselil s svojo družino znani mariborski tekstilni industrijalec Loebel. Bil je eden od prvih industrijalcev, ki se je naselil v Mariboru ter osnoval v družbi znanega g. Schonekega »Mariborsko tekstilno tvornico v Melju«, katero je pozneje prodal Deutschevemu koncernu. Nato se je soudeležil s svojim kapitalom pri ustanovitvi tekstilne tovarne Jugotextil v Melju. Pred nekaj leti je dobil jugoslovansko državljanstvo ter je izpremenil svoje ime v Lavrič. Govorilo se je, da se bo preselil v Belgrad ter tam osnoval novo tovarno. Nedavno je vzbudil veliko pozornost z ogromnim odškodninskim procesom proti svojemu družabniku Marku Rosnerju od katerega zahteva 12 milijonov dinarjev odškodnine, češ da je Rosnerjeva tovarna proti dogovoru začela izdelovati predmete, katere si je po pogodbi rezervirala za sebe samo tovarna Jugotextil. V tem procesu ga zastopa neki zagrebški odvetnik. Še pred razvojem procesa pa se je odločil Loebel-Lavrič za izselitev. Odpotoval je preko Turčije in vzhodnih dežel v Argentino. Mariborskim znancem se je že javil iz Iraka. Na izselitev je mislil že preje ter je nameraval odpotovati v Južno Ameriko preko zapadne Evrope. Vstop Italije v vojno mu je prekrizal te načrte. V Mariboru je postal zadnje čase znan posebno zaradi svojega strahu. On je bil tisti, ki je lansko leto postal žrtve nepoznanega šaljivca. V pozni noči je v njegovem stanovanju nenadoma zapel telefon in nekdo ga je pozival, naj nemudoma odpotuje. V nočnih oblekah je cela družina sedla v avto ter šle pri Brezicah spoznala, da je nasledla neokusni potegavščini. Poslej je moral biti njegov šofer noč in dan pripravljen z avtomobilom na čimprejšnji odhod. V Mariboru se je sivočasno govorilo dosti tudi o industrijalcih galantnih pustolovčinah, ki so pokazale, da takim tujim priselencem ni nič svetega in častnega.

Mariborski drobci

Predstojništvo mestne policije v Mariboru poziva vse lastnike orožnih listov, da poravnajo tekom meseca septembra 1940 banovinsko takso na orožne liste in sicer za vsaki kos orožja 25 din, ker bodo sicer strogo kaznovani. Takse se poravnava v sobi 13 navedenega predstojništva.

V študijski knjižnici se z 11. septembrom uveljavijo zopet deljene uradne ure. Knjige so bodo izposojale vsaki delavnik od pol 4 do pol 7, ob sobotah pa od pol 4 do pol 6. V istem času bo odprta tudi čitalnica.

Sprejem abiturientov v V. razred državne učiteljske šole v Mariboru. Rok za prošnje je podaljšan do 20. septembra.

V kovčegu so našli tudi mnogo najrazličnejšega, najfinerega perila. Arretirani Vladimir je na kriminalnem oddelku zatrjeval, da je vse perilo kupil v Beogradu. Toda nikdo mu ni verjel! Ko so ga še bolj trdo prijeli, je kavalir Vladimir spremenil svoje navedbe ter izjavil, da ni on Vladimir Andrijašević, marveč da je v resnici Anton Jelaska, rojen 1919 v Ercegovnem. Dvomljivo je tudi, če bi bilo to njegovo pravo ime. Vladimir Andrijašević ali Anton Jelaska je bil pridržan v policijskih zaporih. Uvedene so nadaljnjé poizvedbe o sumljivem elegantu.

Policija zbira sedaj vse prijave o žepnih tatvinah, ki so bile izvršene v zadnjih osmih septembrskih dneh. Ivanu Buduganu je bila 6. septembrskih dneh. Ivanu Buduganu je bila 6. septembra, enokrovna žepna ura z zlato verigo in zlatim obeskom sv. Jurija v vrednosti 2000 din. — Francetu Fajdigi je bila isti dan ukradena tulaška ura z verigo, vredna 150 din. S to uro žepar ne bo imel dobrih! — Francetu Tratniku je bila ta dan ukradena srebrna, dvokrovna ura z zlato verigo v vrednosti 1700 din. — Žeparji so obiskovali tudi različne gostilne. Tako je neki žepar v Figovčevi gostilni izmaknil Minki Kamnikarjevi usnjato denarnico z 3000 din gotovine. — V nedeljo pa je bila Mariji Pelkovi ukradena v gostilni »Gorenjski kolodvor« modra knjižica, v kateri je bilo 1400 din gotovine.

V osmih dneh je bilo ukradenih po objavah »Policijskega dnevnika« tudi 20 koles, navadnih, in 2 motorni, v vrednosti 32.250 din.

V zadnjih dneh je policijska uprava prejela nove prijave o tatvinah moških in ženskih koles. V soboto in nedeljo so bili kolesarski tatovi prav podjetni. Matija Merčun je v soboto pristavil svoje kolo, vredno 1600 din, k hiši št. 1 na Zapuški cesti. Neznat tat mu ga je odpeljal. — Heleni Petrovi je bilo v nedeljo ukradeno kolo znamke »Dürrkoppe«, črno pleskano, vredno 1000 din. — Robertu Petriku je v soboto bilo v Beethovnovi ulici ukradeno kolo znamke »Luxus-Puch«, vredno 1000 din. — Alojzu Gerbajzu je bilo na Litijski cesti ukradeno 600 din vredno kolo. — Kristijanu Birsi je bilo na Vodnikovci cesti dalje ukradeno staro, le 600 din vredno kolo.

Omejitev sprejema v mar.borsko porodniš'no

Maribor, 10. septembra. Uprava splošne bolnišnice v Mariboru nas naproša za objavo sledečega razglašja:

»Zaradi velikega navala porodnic, je tako septični kakor tudi aseptični odsek tukajšnjega porodniško-ginekološkega oddelka prenapolnjen, tako da ni mogoče niti redno vzdrževanje snage in drugih preventivnih ukrepov. Zaradi tega se za dobo 10 dni ukinja sprejem porodnic na ta oddelke ter se sprejemajo samo patološki ali pa zdravniške nege neobhodno potrebni primeri. Vsi lažji primeri in pa primeri, ki zdravniško niso nujno indicirani, bodo odklonjeni. Na to se občinstvo opozarja, da ne bodo porodnice brez uspešne iskalne pomoči na tukajšnjem porodniško-ginekološkem oddelku.

K navedenemu razglasu bi bilo pripomniti, da ima mariborska bolnišnica v svojem porodniško-ginekološkem oddelku, ki se nahaja v posebni zgradbi v Petrovem selu pod Kalvarijo, prostora samo za 40 porodnic. Je to razmeroma zelo malo, zlasti če se vzame v poštev, da je teritorij mariborske bolnišnice izredno velik, njenega porodniško-ginekološkega pa je večji, saj je na Stajerskem samo še pri celjski bolnišnici sličen oddelke, drugega pa nimajo. Kljub temu pa bi mariborski oddelkekd zadovoljal, če bi se zatekali vanj samo taki ljudje, ki so res nujno potrebni bolnišnice. Zadnje dobo pa se vse bolj pozabljajo, da porod ni nobena bolezen ter so žene včasih to opravljale doma, pa ljudje iz neke komodnosti vse bolj silijo v bolnišnico. Silijo tja tudi takšni, ki bi si lahko doma privoščili zdravnika in vso nego, pa vseeno mislijo, da je v bolnišnici ceneje.

Športne vesti

»Današnji »Jutarnji list« poroča, da spor med srbskimi in hrvaškimi atleti še ni rešen. Dopisnik ostro napada Rrhovno atletsko zvezo kraljevine Jugoslavije zaradi tega, ker je povsem nedelavna in ker ni niti razpisala državne prvenstva prireditev, ki je nedvomno najvažnejša atletska prireditev v državi. Nadalje ni bilo izvedeno niti klubsko prvenstvo. Pač pa objublajo belgajski atletski voditelji, da bodo vsakokor izvedli triboj mest, in sicer v dneh od 18. do 20. oktobra v Beogradu, štirinajst dni pred tem datumom pa maratonski tek v Somboru.

Sporod plavalnega dvoboja Madžarska : banovina Hrvatska. Kakor smo že včeraj pisali, bo 14. in 15. t. m. v Splitu plavalni dvoboj med Madžarsko in banovino Hrvatsko. Spored je nekaj izmenjan in bo naslednji: 1. dan v soboto: 400 m prosto moški; 100 m prosto ženske; 200 m prsno moški; 100 m hrbtno ženske; moška štafeta 4x200 metrov; 100 m hrbtno ženske in tekma v waterpoolu med Hrvatsko in Madžarsko. V nedeljo pa: 1500 m prosto moški; 400 m prosto ženske; 100 m hrbtno moški; 200 m prsno ženske; 100 m prosto moški in ženska štafeta 3x100 m mešana. Končno še waterpoolu tekma med Splitom in Budimpešto.

Velik nacionalni teniški turnir v Banja Luki. Srbska teniška zveza priredi v Banja Luki velik propagandni teniški turnir, pri katerem bo sodelovalo deset najboljših belgajskih igralcev. Poleg tega pa so objavili sodelovanje tudi slovenski teniški igralci. Za ta turnir v Banja Luki vlada med tamošnjimi športnimi krogi precejšnje zanimanje.

Za najvažnejšo tekmo v hrv. nogometni ligi, to je srečanje med zagrebškim Gradjanskim in Hajdukom, ki trenutno vodi v hrvaški nogometni ligi, je vodstvo Gradjanskega postavilo prav čudno postavlo. Pri tej najodločilnejši tekmi bo Gradjanski nastopil v postavi: Bratulić - Djukić, Brozović - Dreiseitel, Zerjav, Jutt - Pleše, Peštaj, Sablak, Drvodetić in Zalat. Od prvega moštva Gradjanske igra torej edino le Brozović. G. Jakopič pojasnjuje postavlo s tem, da je nekaj igralcev poskodovanih, glede drugih pa pravi, da je treba v klubu za vsako ceno uvesti disciplino. Očitno ima torej Gradjanski s svojim prvim moštvom tudi precejšnje težave.

Švedsko atletsko prvenstvo za leto 1940-41 je dalo naslednje prvake: v tekih na 100 m: Strandberg 11 sek., na 200 m isti 22.1 sek., na 400 m: Ljunggren 49.4 sek., na 800 m: Nilson 1:54.4; na 1500 m: Kälärne-Johnsson 3:52.4; na 5000 m: Hellström 14:30.2; na 110 m preko zaprek: Lidman 14.5 sek., na 400 m preko zaprek: Larsson 53.9 sek., na 3000 m preko naravnih zaprek: Larsson 9:14.2. V skokih: daljjava Stenquist 7.18 m, višina Oedmark 1.91 m, triskok Hallgren 14.84 m in skok s nalico

Vremensko poročilo »Slov. doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura v C°		Vetere	Padavine
			nuj	večji		
Ljubljana	758.3	17.0	10.6	80	10	0 25.3
Maribor	757.7	15.5	8.0	80	7	0 20.0
Zagreb	757.4	19.0	15.0	73	10	E, 1.0
Belgrad	758.3	25.0	4.0	63	3	SE, —
Sarajevo	757.5	23.0	12.0	50	10	SE, 0.1
Vis	755.5	20.0	14.0	50	10	SW, 0.1
Split	755.5	24.0	17.0	50	9	WNW, 8.0
Kumbar	758.5	23.0	20.0	70	8	NE, 4.0
Rab	757.0	20.0	18.0	60	10	SE, 13.0
Jugoslovi	757.6	24.0	19.0	80	10	SSE, 22.0

Vremenska napoved: Pretežno oblačno, od časa do časa rahel dež.

Koledar

Danes, sredo, 11. septembra: Milan, Erna. Četrtek, 12. septembra: Ima Marijino.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Trgovski učni zavod v Ljubljani, Kongresni trg 2 (telefon 2986). Vpisovanje v Enoletni trgovski tečaj se vrši dnevno. Tečaj si je zaradi svoje solidnosti in odličnih uspehov pridobil izvrsten sloves. Pravica javnosti. Učnina zmerna, revni dijak prejmejo popust. — Vsa podrobna pojasnila in prospekte daje vodstvo usno ali pismeno.

Pojdimo! Mikaven petdnovni avtoizlet po sončni Dalmaciji: Znameniti kraji, zanimivi doživljaji! Lepi otoki! Grozjda, smokev — obilno! Zadržite spored! — Uprava »Po božjem svetu«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17-b.

Železniški upokojenci. Kakor je bilo v časopisih že razglašeno, da morajo oni upokojenci, katerim so bile železniške legitimacije za režijsko vožnjo izstavljene v l. 1931, morajo predložiti svoje slike s potrebnimi potrdili kakor vsako leto pri podaljšanju za izstavitve novih legitimacij. Vsi prizadeži se ponovno opozarjajo, naj se čimprej zglase pri tisti edini, kjer so v staležu. — Ljubljana, glavni kolodvor in Šiška pričetna sprejemati nove slike dne 16. septembra 1940. — Društvo železniških upokojencev.

Album »Iz naših gor« je pravkar izdalo Slovensko planinsko društvo, osrednje društvo v Ljubljani. Lična zbirka planinskih slik vsebuje 50 prvovrstnih posnetkov naših najboljših fotoamaterjev. Slike so tiskane na umetniškem papirju čamois barve, ki ima to prednost, da dobio slike posebno sočnost. Planinci, ki še nimajo v svoji domači knjižnici navedene lepe publikacije Slovenskega planinskega društva, naj si jo nemudoma nabavijo v društveni pisarni SPD v Ljubljani, Aleksandrova c. 4-1. Pripomniti je treba, da je naklada majhna in da je treba hiteti z naročili.

Higijski zavod, oddelke za zdravstveno zaščito učencev v Ljubljani, Askerčeva cesta opozarja starše šolske mladine, da ima ortopedsko telovadbo od dne 15. septembra 1940 dalje vsak popoldnev in četrtek od 15. do 17. ure popoldnev v telovadnici I. državne realne gimnazije v Ljubljani, Vegova ulica.

Razpis abonmaja za novo sezono 1940-41. Razpisani so: Premijerski abonma, sredo, četrtek ter A in B. Lanskim abonmentom so rezervirani njihovi lanki sedeži do srede 11. septembra popoldne. Zaključek prijav bo v sredo 18. septembra. Cene iste kakor lani. Vse prijatelje našega gledališča vabimo, da vstopijo v krog stalnih gledaliških abonmentov. Abonma je največja sigurnost, da vidi vsak ljubitelj gledališča vse predstave cele sezone, poleg tega po ugodnih in nizkih cenah. Abonente sprejemajo v veži dramskega gledališča vsak dan od 10. do 12. in od 15. do 17. ure. Abonma se plačuje v 10 zaporednih mesečnih obrokih, prvi obrok pri vpisu.

Rektorat univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani je razpisal v Službenih Novinah osem mest univerzitetnih asistentov pripravnikov in sicer eno mesto univ. asistenta pripravnika pri stolici za patološko anatomijo, tri mesta univ. asistentov pripravnikov pri stolici za interno medicino in štiri mesta univ. asistentov pripravnikov pri stolici za kirurgijo. Prošnje je vlagati do 28. septembra t. l. na rektoratu univerze. Prošnje morajo biti opremljene s predpisanimi prilogi.

Rdeči križ v Ljubljani vabi vse bolničarje in bolničarke na informativni sestanek v četrtek, 12. t. m. od 18.—20. ure v samarjanski sobi, Stari trg št. 19.

V valj glavne pošte se je našla denarnica z manjšo vsoto denarja. Dobi se pri upravniku pošte.

Bolničarski tečaj Rdečega križa v Ljubljani, ki je bil prekinjen, se že nadaljuje kot običajno vsak torek, sredo, četrtek in petek v šoli na liceju v istih prostorih in ob isti uri. Vsi oni tečajniki in tečajnice, ki so prezrli prvo bvestilo, se naprošajo da se takoj udeležijo. — Vodstvo.

Razpis gledališkega abonmaja v Mariboru

Uprava Narodnega gledališča v Mariboru razpisuje za sezono 1940-41 abonma za 23 predstav, od teh 14 dramskih, 7 glasbenih in 1 koncert. Abonenti uživajo v primeru z dnevnimi cenami velik popust ter plačujejo svoj abonma v osmih zaporednih mesečnih obrokih, vedno v prvih dneh vsakega meseca.

Cene abonmaja so: osem obrokov po 47, 33, 27 in 17 din (za uradnike: 39, 28, 24 in 12 din); za ložne sedeže: po 42, 33 in 27 din (za uradnike: 36, 28, 25 din); za parterne sedeže po 42, 33, 25 in 20 din (za uradnike: 36, 28, 21 in 16 din); za balkonske sedeže: 21, 17 in 12 din (za uradnike: 17, 12 in 8 din).

Na razpolago pa so tudi bloki, ki so sicer nekoliko dražji od navadnega abonmaja, zato pa omogočajo obisk poljubnih 15 dramskih in sedem glasbenih predstav. Le predstave, ki so na lepakih označene z »izven«, ne veljajo za bloke. Abonma je veljaven le za imenovano osebo in se med sezono ne more odpovedati.

Prijave sprejema gledališka blagajna, ki je odprta vsak dan od 9 do pol 13 in od 15 do 17 (ob nedeljah in praznikih od 10 do pol 13) do rezervirani dosežanj sedeži samo do sobote, 14. septembra.

Gustafsson 4 m. V metih: krogla Bergh 14.84 m, disk Bergh 48.39 m, kopje Atterwall 66.06 m in met kladiva Backlund 51.86 m.

Atletski triboj Nemčije, Švedske in Finske, pri katerem so nastopali nedvomno najboljši evropski atleti, je prinesel znano švedom, ki so dobili 147 točk, Nemci so zbrali 141 točk, Finci pa 134 točk. Vsi doseženi rezultati so bili izredno dobri.

Ob stoletnici smrti Paganinija, največjega umetnika na goslih

Leta 1840 je v Nici umrl Nicolò Paganini, doslej največji violinist na svetu. Umrl je za jetiko v grlu, ki mu je odvzela dar govora. Za to obletnico je postal župan Nice Paganinijevemu rojstnemu mestu Genovi pergament z oporoko velikega mojstra.

Paganini se je rodil v Genovi 17. februarja 1781., kjer je imel njegov oče majhno pristaniško pivnico. Oče je strastno ljubil godbo in sam pomalo igral na mandolino. Zgodaj je spoznal nadarjenost svojega sina. V uk ga je dal zelo strogo učitelju, kjer se je ob skorji kruha in med solzami izobraževal. Z osmim letom je stopel mladi Paganini prvkrat pred javnost. Igral je po trikrat na teden v cerkvi solo. Na novega leta dan je priredil svoj prvi koncert v gledališču rojstnega mesta. Že takrat je pokazal mladi mojster svojevrstne načine pri upogibanju prstnih prstov in njihovem drsenju po zvnenih strunah.

Ko mu je bilo 18 let, je zapustil očetovo hišo in odšel v Lucco, kajti zaradi trde vzgoje je mnogo trpel. Ko je bil povsem svoboden in brez zadrževanja, pa je začel v slabo družino. Novi tovariši so ga izrabljali in goljufali. Tudi kvarteti je začel in se v enem samem večeru izgubil vse, kar si je s koncerti priušil v več dneh. K sreči pa ga je njegov talent vedno spravil iz vseh neprijetnosti in stisk. Šel je na veliko koncertno turnejo po vseh večjih italijanskih mestih, kjer je žel navdušena odobravanja. V Milanu je nastopil s 37 koncerti. Največji uspeh pa je bil v Rimu na koncertu, ki mu je prisostvoval tudi kralj z dvorom. Na tem koncertu je bil tudi poslanik Avstrije Meternich, ki je po končanem spredu povabil Paganinija, naj pride na Dunaj kazati svojo umetnost. In res je 22. marca 1828

Paganini priredil koncert v prestolnici cesarske Avstrije. Ves Dunaj je bil tedaj navzoč pri tem velikem dogodku. Vsi najslavnejši virtuozji so imeli pri tem priložnost, da se seznanijo s svojim velikim tovaršem. Videli in slišali so precej več, kakor pa so pričakovali. Tehnika igranja in veličastno predvajanje je vzbudilo pri njih veliko spoštovanje do Paganinija. Za tedne pred nastopom so bile vse vstopnice razprodane in pravcata vrloglavica je zajela ves Dunaj. Beseda je bila tedaj samo o Paganiniju. Vse je nosilo njegovo ime: pričecke, klobuki, obleke, jedila in drugo: vse je bilo »à la Paganini«. In potem se je proslavil še na Češkem, v Berlinu, v Varšavi in končno v Holandiji. Odtod je 25. februarja 1831. leta prvkrat prišel v Pariz. Potem je šel v goste še v London, odkoder se je po šestih letih znamenitega potovanja vrnil v Italijo.

Zdravje, ki ni bilo najboljšo, si je precej popravil v vili Gajona, ki jo je kupil v kneževini Parme. Odslej je živel sam zase. Ko si je nabral novih življenjskih moči, je nameraval spet v svet. Vendar pa do tega potovanja ni prišlo, kajti smrt ga je doletela na poti v Nici, ko mu je bilo 56 let.

Za ljudi, ki živijo tako nenavadno življenje, kakršno je njihov talent, je tudi smrt nenavadna. Umrl je brez zakramentov, in zato tudi ni bil pokopan v blagoslovljeno zemljo. Njegovo truplo je bilo najprej shranjeno v kleti hiše, v kateri je živel v Nici. Odtod so Paganinijeve telesne ostanke prenesli v mesto Villefranche. Tudi tu še ni imel miru. Končno so kresto prepeljali v Italijo, v bližino njegove vile, ki leži nedaleč vaše cerkvice. Tudi sedaj so ga položili v neblagoslovljeno zemljo, kakor že enkrat prej.

Kako so začeli svojo pot »nevarni« filmski igralci

Čudna stvar v pisanem filmskem svetu je med »to drugimi ta, da najboljši igralci tako imenovanih »nevarnih«, zločinskih vlog, orihaajo iz vrst bivših zbornih plesalcev. Najbolj to dokazuje primer z »vražjim dečkom« Jamesom Cagneyem, ki ga še vsi poznamo iz »svetlih« Angelov garjevih lic in ki ga bomo to sezono videli v filmih »Ob vsaki zori umrjem« ter »Ko je zavladal denar«.

James Cagney in George Raft, ki v filmih družine Warner Bros. igraata najopornnejše in najtrdovratnejše tipe, sta bila pred filmsko kariero oba plesalca. Cagney je začel kot »chorus boy«, t. j. plesalec v zboru, kakršni nastopajo v raznih »višinskih« sporedih. Pozneje je bil soloplesalec in pevec v gledaliških revijah in je postal prav za prav pripisalec do svetovne slave. Raft je nekdanji bil poznan kot »najhitrejši fant na Broadwayu« in kot amer. prvak v norem plesu, v »charlestonu«, odondot je priplesal v revije in nazadnje k filmu.

Odkar pa nastopata v filmu, nista ne Cagney, ne Raft imela dosti prilike, da bi tam razkazovala svoje plesne umetnosti, pa se utegne zgoditi tudi to in videi bomo Cagneya, filmskega zločinca z otroškim obrazom, morda še v glavni vlogi kakšnega glasbenega filma.

Cagney in Raft igraata zdaj glavni vlogi v Warnerjevem filmu »Ob vsaki zori umrjem«. V njem nimata ravno dosti prilike za ples, razen kadar bežita pred policami, gorjačami in krepelci v pretepaških prizorih — kar je tudi ples, pa še kaj živi!

Tudi George Bancroft, nekdanji nespori kralj

James Cagney, »najnevarnejši« filmski igralec v Hollywoodu, igra z Gladys George glavno vlogo v socialnem filmu »Ko je zavladal denar« (Foto Warner Bros.)

filmskih zločincev, poznan po svojem večnem smehu, je začel svojo javno udejstvovanje kot plesalec. Trmasti Allen Jenkins in »okrutni« Stanley Fields, tudi dva strokovnjaka za nevarne tipe, sta pred leti nastopala kot plesalca v stepu, ameriškem »potkanem« plesu.

Nekateri od omenjenih igralcev niso bili samo plesalci, temveč tudi boksaarji s precejšnjim slovesom. Cagney je bil mladinski boksaarski prvak v New Yorku, Raft pa amaterski prvak bantamske teže. Fields je iz boksanja odnesel zelo razbit nos, a se je pri tem tako izuril, da lahko še danes prejema v filmu boksaarskih sunkov in udarcev, kolikor se režiserji zljubi. Takih potrpežljivih junakov pa seveda pri filmu veliko potrebujejo!

Kurja očesa. — Skot je našel na cesti zaviteč obilje za kurja očesa. Drugi dan si je kupil par pretesnih čevljev.

Možiček in moda. — Mož si ogleduje novi ženin klobuk. »Hm, češnje, to ni po mojem okusu.« — Zena: »Kaj veš ti o modi? Če bi bilo po tvojem okusu, bi si morala privezati na klobuk kranjske klobase!«

Ker kaže nimajo ušes, rabijo za posluš svoj jezik, ki je na koncu tako tenkočuten, da lahko z njim začutijo najmanjši premik ali glas.

Batticalsa jezero na otoku Ceylon je edino svoje vrste na svetu, ker je muzikalično; nazivajo ga »pojoče jezero«. Vsak večer proizvajajo jezero čudne, godbi podobne glasove, osobito pa še ob polni luni.

Francis Jammes:

Roman o zajcu

Sredi materine dušice in rosé Jeana de la Fontaine je zaslišal zajec lov in stekel po potki iz mehkega ila in se strašil lastne sence. In vres se je odmikal pred njegovim tekom in sinji zvonečki so se dvigali iz dola v dol. In divjal je s hriba in divjal v hrib in skoči njegovi so upogibali bilje, kjer so se iskrite kaplje rose. In v svojem brzem teku je postal škripančkom brat in križal je ceste občinske, zastajal pred kašpotom prej kot je mahnil čez poljsko pespot, ki se, blesteča na soncu in bučna v razkrižju, gubi v temno in tiho mahovje.

Ta dan bi se bil skoraj zaletel v dvanajsti kilometrski kamen med Castretilom in Balanguom, ker so njegove zaprte oči nameščene od strani. Vendar — zastavil se je; njegova ustnica, po naravi preklana, je komaj opazno vzdrlhela in razkrila njegove gladalske zobe. Tedaj so se pretegnile njegove bilkasto rumene potepuške golenice in prav tako tudi njegovi obrobljeni in otopeni nožni nohti. In v svitek zamotan, z ušesi nazaj, je skočil čez plot.

Še dolgo je divjal tako-le po bregu, medtem pa so obupani psi gubili ml sled. Nazadnje se je spustil prav do ceste gauv-junteske, kjer je ugledal konja, zapreženega v voz. V daljini se je ta cesta prašila kakor v bajki o Modrobradu, kjer se pravi: »Sestra Ana, ne vidiš še nič?« Bleda suša letja je bila veličastna in grenko prežeta po metinem vonju. Kmalu je konj došel zajca.

Bilo je to kljuse, ki je vleklo dvokoli voziček in je moglo urnejše hoditi v teku in le z udarci. Pri vsakem koraku je poskakovalo njegovo razdrto okostje, se tresel komat in raztresala griva zbeleža, svetla in zelenkasta kot pomorščaka postarnega brada. Prav z muko, kot težko kamenje, je dvigalo živinčje svoja voglata in razhojena kopita. Zajec se je ustrašil tega velikega, živega stroja, ki se je premikal s tolikim hropom. Poskočil je, bežal naprej prek livad, z gobčkom obrnjenim tja

k Pirenejem, z repom k poljanam v nižini, z desnim ušesom tja k soncu na vzhodu in z levim k vasi Meslede.

Nazadnje se je zavlekel v neko strnišče, nedaleč od prepele, ki je dremala s trebuhom v prahu, brezumna od žgoče pripeke in znoj njenega sala je udarjal skozi perje.

Dan je žarel proti jugu! Modrina neba je bledela v pripeki in postajala biserno siva. Postovka je plavala v lahmem poletu in krožila v višinah v krogih, vse večjih. Nekaj sto metrov od tod je valilo lenivo in povodno sinje zrcalo neke reke s seboj odraz brestov, katerih lepljivo listje je izdihavalo trpek zadah, oni sami pa so s svojo silovito črtno razdvajali bledi sijaj vodene gladine. Ob nasipu je drsela jata rib. Opoldanski zvon je udarjal s svojim sinjim krilom v blestečo belino zvonika in zajec je začel svoj popoldanski počitek.

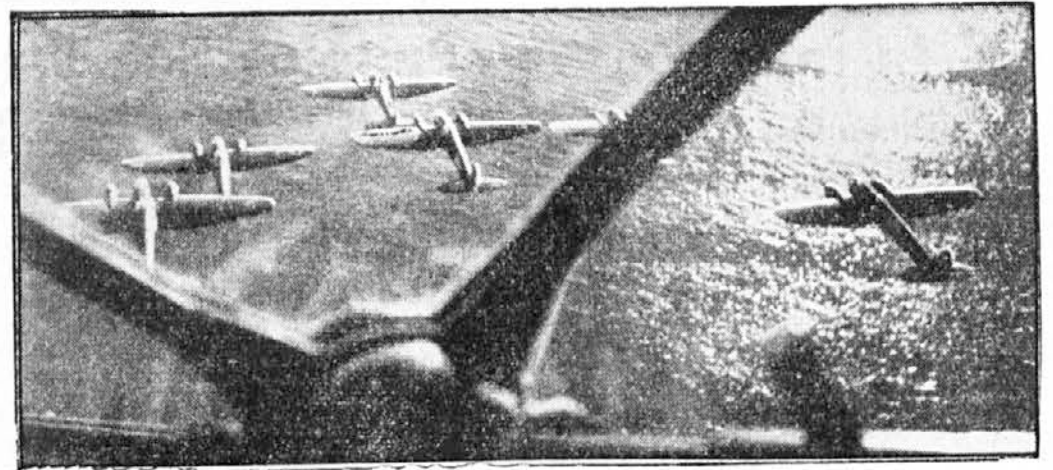
Negiben je ostal do večera v tem strnišču. Presedala mu je samo jata komarjev, ki je drhtela ko cesta na soncu. Šele v mraku je dvakrat nalahno poskočil naprej, zatem pa še dvakrat na levo in dvakrat na desno.

Znočilo se je. Približal se je k reki, kjer je v mesečini na trsu visel snop srebrne megle.

Zajec je sedel med cvetne trave, srečen, da so bili ob tej uri vsi zvoki soglasni; tako ni še tega razločil, če klic prepele ni samo žuborenje izvira.

Mar so ljudje umrli? Le en sam je bdel tam daleč in prožil roko nad vodo in dvigal brez šuma mrežo, blestečo se v mesečnih žarkih. Toda s tem je motil samo srce voda, zajčevu pa je ostalo mirno.

Toda tedaj se je začela med listjem počasi kazati nekakšna kepa. Približevala se je njegova draga družina. In zajec je šel proti njej, dokler se ni z njo sestel sredi sinje otave. Njuna drobna noska sta se dotaknila. In sredi dvojice kislice sta se pasla s poljubi. In igrala sta se. Potem sta polahko, drug poleg drugega — glad ju je vodil — odšla proti pristavi, ki se je razprostirala v senci. V klavnem zelenjadm vrtnu, kamor sta prodrla, je bilo polno hrustavega zelja in tečne materine dušice. Iz sosednje staje je dišalo, izpod vrat pregraje pa se je čulo gruljenje in dihanje prašiča.

Letala na poti preko Kanala

Prvo avtomobilsko potovanje čez črno celino je trajalo 630 dni

V Berlinu živi razen drugih odličnikov tudi mož, star 65 let, ki je vsakokrat, kadar se pokaže na cesti, navdušeno pozdravljen. Ta mož je pred tremi desetletji prvkrat prevozil z avtomobilom črno celino. Se sedaj velja za velikega junaka. Časopise onih dni ga je pritevalo med prve pionirje, ki prodirajo v osrčje Afrike. Bil je splošno občudovan in zaradi njegovega podviga so mu nadeli pridevek »nori častnik«. Ta mož je Pavel Grätz.

Nikakor ne morem pozabiti svojega prvega potovanja skozi osrčje Afrike, pripoveduje Pavel Grätz. Izdelal sem poseben avtomobil, ki naj bi dobro služil svojemu namenu. Mislil sem pri tem na vse neugodnosti, katerim je človek izpostavljen v divjini. Naredil sem naposled svoj afriški avto, kateremu sem dodal prtljažni voz. Motor je bil močan 35/50 HP, in vozilo izdelano povsem po moji zamisli. Ze prej sem se ukvarjal z avtomobilskim športom. V letu 1905 pa sem bil prav gotovo prvi častnik, ki je po berlinskih ulicah vozil avto. Kar dobro se mi je zdelo, ko sem drdral sem ter tja po Berlinu in pozdravljal svoje predstojnike, ki so pešali.

Aparat varuje otroke

Kljub smrtni kazni, ki grozi roparjem otrok, otroci ameriških bogatinov vendar le še niso varni. Ker pa ni mogoče k vsakemu otroku postaviti živega čuvaja, so iznašli in začeli uporabljati za varstvo otrok tole iznajdbo: Posebno bogati starši so dali vdelati otroško sobo malo fotografsko kamero, ki čuva troje. Kakor hitro kdo pride v otrokovo bližino, s tem pretrga žanke, kateri žare iz tega aparata po sobi. V tistem hipu se aparat sproži in po vsej hiši začne na vse pretege zvoniti.

Ameriški tenis

Newyork, 10. septembra. o. Včeraj so bile v Ameriki končane teniške tekme za ameriško prvenstvo. Ameriški prvak v tenisu je postal Donald Mac Neill, ki je premagal dosedanjega prvaka Bobbyja Riggsa s 4 : 6, 6 : 8, 6 : 3, 6 : 3, 7 : 5. Ameriška prvakinja v tenisu pa je postala Alice Marble, ki je premagala prvakinjo zadnjih treh let Heleno Jacobs s 6 : 2, 6 : 3.

Oživiljeni Pariz

Velika pariška opera je imela 24. avgusta svojo začetno predstavo. Predvajali so Berliozovo opero: »Faustova obsodba«. Sedaj imajo prav kakor pred nemško zasedbo Pariza, tri tedenske predstave. Pa tudi sicer se življenje v Parizu hitro meša. Pariško vseučilišče Sorbonne je pričela s poukom in že od 1. septembra so predavanja po učnem načrtu. Tudi skušnje je že mogoče delati. Tudi »Francoska Komedija«, »Sola lepih umetnosti« in »Pariški konservatorij« so v zadnjem času odprli svoja vrata.

Skot in pahljača. — Anglež in Skot sta potovala po Japonskem. Za epom sta kupila pahljačo, Anglež iz elonove kosti, Skot navadno leseno. Leto kasneje se srečata oba v Londonu. Anglež je ves jezen pravil Skotu, da je njegova dragocena pahljača pokvarjena. »Pokvarjena?« pravi Skot, »kako je to mogoče? Ali si rabil pahljačo?« — »Seveda,« odgovori Anglež. — »No, da, to si lahko mislim. Vidiš, moja pahljača je takšna kot nova. Res jo uporabljam, kadar je vroče, toda jaz jo držim čisto pri miru, le z glavo gibljem sem in tja.«

Tako je minila nad jelom in ljubimkanjem noč. Počasi je zora obledela temo. V daljavi so se začele kazati svetle lise. Vse je začelo drhteti. Nek smešen petelin, sedeč na gredinah, je razbil tišino. Besno je pel. Sam sebi je ploskal s svojimi okornimi krili.

Zajec in ženska njegova sta se razšla ob robu plota iz trnja in rož. Iz megle je vstala vas, svetla ko kristal. Na neki njivi pa so se razločili psi, ki so si marljivo prizadevali, da bi med meto in biljem obvohal idealne zavoje, ki jih je bila pustila omiljena zajčja dvojica.

Zajec si je poiskal lož pod murvami v laporasti jami; le-tu je ostal do večera z odprtimi očmi. Pod šiljastimi loki vej, ki jih je bil nalive ozaljšal s svojimi jasno sinjimi kapljami, se je počutil ko kralj. Naposled je zaspal. Toda njegov sen je bil nemiren: nič ni bil podoben onemu, ki ga daje mirno počivanje ob soparnem popoldnevu. Zajec ni poznal mirnega spanja martinčka, ki se komaj zdrzne, ko sanja o starih zidovih, niti zapnega počivanja jazbeca v jazbini, ki jo napolnjuje mračna svežina.

Vsak, še tako neznan žuhot mu je govoril o nevarnosti vsega, kar se premika, pada in udarja. Nenavaden trepet sence mu je bil znak, da se bliža sovražnik. Vedel je, da je v ložu lahko srečen samo tedaj, kadar je vse tako, kakor je bilo v prejšnjem trenutku. Odtod tudi njegova ljubezen za red, ki mu je jamčil udobnost.

Zakaj neki naj bi sinji tišini težkih dni zadrhtel list na šipkovnem grmu? Zakaj naj bi senca grmovja, ki tako počasi napreduje kot bi hotela zastaviti čas, sedaj zadrhtela? Zakaj naj bi se približal ljudem, ki nedaleč od njegovega zavetišča berejo storže koruze, v katere je sonce zapredlo svoja bleda in svetla zrna? Veke njegovih oči brez trepalnic bi se ne moge prilagoditi bleščečemu valovanju poldneva. In prav zaradi tega tudi ve, da se ne more brez nevarnosti približati onim, ki nezaspeljeni gledajo bele plamene srpov.